ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

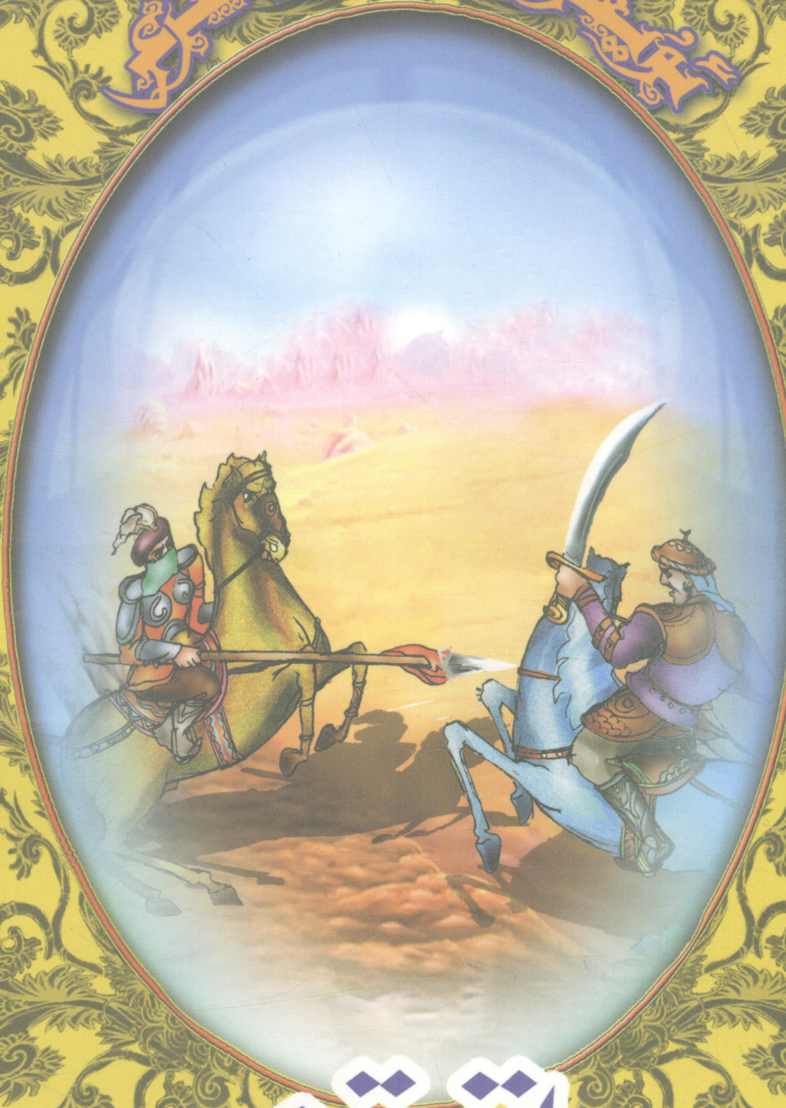

باتۇر قىز

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

باتۇر قىز

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى»
تەھرىر ھەيئىتى نەشرگە تەييارلىغان

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۈرۈمچى 2007-يىلى

图书在版编目(CIP)数据

勇敢的姑娘：维吾尔文/《维吾尔民间文学大典》编委会编. -乌鲁木齐：新疆人民出版社，2007.1
（维吾尔民间故事）
ISBN 978-7-228-10814-5

Ⅰ.勇… Ⅱ.维…Ⅲ.维吾尔族 - 民间故事 - 作品集- 中国 -维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ.I277.3

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第006093号

策　　划：阿布都热合满.艾白
艾合买提.伊明

责任编辑：艾合买提.伊明
责任校对：阿布列孜.阿巴斯
封面设计：买买提.努比提

勇敢的姑娘（维吾尔文）
（维吾尔民间故事）
《维吾尔民间文学大典》编委会编

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐解放南路348号 邮编： 830001）
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
880×1230毫米 32开本 2.5印张
2007年1月第1版　2007年1月第1次印刷
印数：1-5000

ISBN 978-7-228-10814-5　　定价：4.50元

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئابلىز ئابباس
مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى: مەمەت نەۋبەت

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

باتۇر قىز

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى» تەھرىر ھەيئىتى نەشرگە تەييارلىغان

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1230 × 880 مىللىمېتىر، 1/32
باسما تاۋىقى: 2.5
2007 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2007 ـ يىل 1 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىرازى: 1 ـــ 5000
ISBN 978-7-228-10814-5
باھاسى: 4.50 يۈەن

مۇندەرىجە

ئاپپەلەك 1
باتۇر قىز 20
قانخور شاھنىڭ ھالاكىتى 30
سېھىرلەنگەن شەھەر 37
ئاچ كۆزلۈكنىڭ ئاقىۋىتى 74

ئاھپەلەك

قەدىمكى زاماندا ئەل ئاتىسى تۇرانىس دېگەن بىر پا-
دىشاھ ئۆتكەن بولۇپ، ئۇ مەملىكىتىنى ئادىللىق بىلەن
سورايدىكەن. ئۇ ھەر جەھەتتىن كامال تاپقان پادىشاھ بول-
غاچقا، ئۇنىڭ ئەقىل - پاراسىتى ۋە جەڭ ماھارىتىگە يەت-
تە ئىقلىمدىكى دانىشمەنلەر، پالۋانلار قايىل ئىكەن. ئۇ
قوشنا مەملىكەتلەر بىلەن، بولۇپمۇ ئۆكۈزخانىنىڭ ئېلى
بىلەن بەكلا ئىناق - ئىتتىپاق ئۆتىدىكەن.
بىر قېتىم پادىشاھنىڭ مەملىكىتى دۈشمەنىنىڭ ھۇ-
جۇمىغا دۇچ كەپتۇ. پادىشاھ تۇرانىس ئۆزى بىۋاستە قو-
شۇن تارتىپ چىقىپ جەڭدە مىسلىسىز قەھرىمانلىق كۆر-
سىتىپتۇ. پادىشاھ تۇرانىسنى يوقاتمىغۇچە مەقسىتىگە يەت-
كىلى بولمايدىغانلىقىنى چۈشەنگەن دۈشمەنلەر تۇرانىسنىڭ
يېقىنى ئۆكۈزخاننى ئاستىرتىن ئەل قىلىپ، «ئۆز يېغىدا
ئۆز گۆشىنى قورۇش» ھىيلىسىنى قوللانماقچى بوپتۇ.
ئۇلار ئۆكۈزخانىنىڭ ھۇزۇرىغا نۇرغۇن سوۋغا - سالاملار
بىلەن ئەلچى ئەۋەتىپ، ئۆزلىرىنىڭ شۇم نىيىتىنى بايان

قىپتۇ. ئۆكۈزخاننىڭ مال ـ دۇنيا ئالدىدا كۆزى قىزىـ
رىپ، تۇرانىسنىڭ ئېلى بىلەن بولغان قان قېرىنداشلىقىـ
نى ئۇنتۇپ، دۇشمەن بىلەن بىرلىكتە ئەل ئاتىسى تۇراـ
نىسقا قىلتاق قۇرۇپتۇ.

بىر كۈنى ئۆكۈزخان تۇرانىسنى يالغاندىن مەسلىھەتكە چاقىرىپ كېلىشكە ئادەم ئەۋەتىپتۇ. تۇرانىس ئۆز ئىتتىـ
پاقدىشىنىڭ ھىيلىسىنى چۈشەنمەي، ئالماس قىلىچىنى
يېنىغا قىستۇرۇپ، دۇلدۇلىغا مىنىپ، ئۆكۈزخاننىڭ ئورـ
دىسىغا كەپتۇ. ئۆكۈزخان ئۇنى دەبدەبە بىلەن كۈتۈۋاپتۇ ۋە
يالغاندىن دۈشمەننى تارمار قىلىشنىڭ جەڭ تەدبىرىنى ئوتـ
تۇرىغا قويۇپتۇ. تۇرانىس ئۇنىڭ تەدبىرىدىن ناھايىتى خۇـ
شال بوپتۇ، قايتىدىغان چاغدا، ئۆكۈزخان يېلىنىپ تۇرۇپ
شۇنداق دەپتۇ:

— ئەي، جەسۇر تۇرانىس، بىز تۈزگەن بۇ تەدبىر بوـ
يىچە جەڭ قىلساق، يەتتە ئىقلىمدىكى دۈشمەنلىرىمىزنىڭ
ھەممىسىنى يېڭىشكە قادىر بولالايمىز. سېنىڭ كۈچۈڭ ۋە
پاراستىڭگە تەڭ كەلگۈدەك قۇدرەت ئىگىسى جاھاندا يوق.
قېنى، ئەمدى ئارامخۇدا بەزمە قىلايلى. بۈگۈن كەتمىگىن،
ئۇزۇن يول يۈرۈپ چارچاپ كەتتىڭ، ئۇنىڭ ئۈستىگە بەكلا
كەچ بولۇپ كەتتى. يولدا دۈشمەننىڭ قىلتىقى بولۇشى
مۇمكىن، ساڭا ئازار يېتىپ قالسا، مەن ئەلگە جاۋاب
بېرەلمەيمەن.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان تۇرانىس باتۇرلۇقىغا ئېلىپ:

— دوستۇم ئۆكۈزخان، تۇرانسقا خۇدادىن باشقىسى قەست قىلالمايدۇ. ئېلىم مېنى تۆت كۆز بىلەن كۈتۈپ تۇرۇپتۇ. دۈشمەنلەر قورغان ئەتراپىدا قاغىدەك ئەگىپ يۈرىدۇ، دەرھال قايتىشىم كېرەك. ئۇچقۇر ئارغىمىقىمنىڭ تاڭ سۈزۈلگۈچە مېنى ئوردىغا ئاپىرالايدىغانلىقىغا ئىشەنگىن، — دەپتۇ. ئۆكۈزخان ساختا كۆيۈنۈپ:

— ناۋادا بىرەر خېيىمخەتەرگە يولۇقساڭ، ئۇلۇغ ئېلىڭنىڭ ئەھلىگە قايسى يۈزۈم بىلەن قارايمەن؟ دۈشمەنلەرگە قايسى كۈچۈم بىلەن قارشى تۇرىمەن؟ قان قېرىنداشلىرىمنى قايسى باتۇرغا تايىنىپ قوغدايمەن؟ چارۋا - ماللىرىمنى قايسى يايلاقتا باقىمەن؟ ئەجەل بىقارار، ئەي تۇرانىس، ئەلنىڭ ئامانلىقى ئۈچۈن بولسىمۇ سۆزۈمگە كۆنگىن، — دەپ تۇرۇۋاپتۇ.

تۇرانىس ئۇنىڭ ھىيلىسىنى چۈشەنمەپتۇ. ئۇ ئۆكۈزخاننى ئۆز بىلىپ، ئۇنىڭ سۆزىگە نائىلاج كۆنۈپتۇ. ئۇلار كېچىچە بەزمە قىلىشىپتۇ. ئۆكۈزخان ھەر خىل چارە - ئاماللارنى قوللىنىپ، شاھ تۇرانىسقا مەينى ئادەتتىن تاشقىرى كۆپ ئىچكۈزۈۋېتىپتۇ. تۇرانىس ئاخىر مەست بولۇپ قاپتۇ. ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمىگەن بۇ باتۇرغا مەينىڭ كۈچى يېتىپ، ئۇنى غەپلەت قوينىغا تاشلاپتۇ. ئەلياتقۇ بولغاندا، ئۆكۈزخان دۈشمەن بىلەن پۈتۈشكىنى بويىچە تۇرانىسنىڭ قوينىغا ئىككى نازىنىننى كىرگۈزۈپ قويۇپتۇ. تۇرانىس مەستچىلىكتە ئاياللارنىڭ گۈزەللىكىدىن ئەس -

هوشىنى يوقىتىپ، ئەتىسى چاشگاھ ۋاقتىغىچە ئۇخلاپتۇ. ئۇ ئويغىنىپ ئېسىگە كەلسە، يېنىدا يوچۇن سەتەڭلەر ياتقۇدەك. تۇرانىس دەرغەزەپ بولۇپ، ياساۋۇللارنى چاقىرىپ ئۆكۈزخاننى سۈرۈشتۈرۈپتۇ. «شاھىمىز جەڭگە چىقىپ كەتتى» دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئۇلار. ئارغىماقنى كېلىشنى بۇيرۇغانىكەن، ئۇلار: «شاھىمىز مىنىپ چىقىپ كەتتى» دەپتۇ.

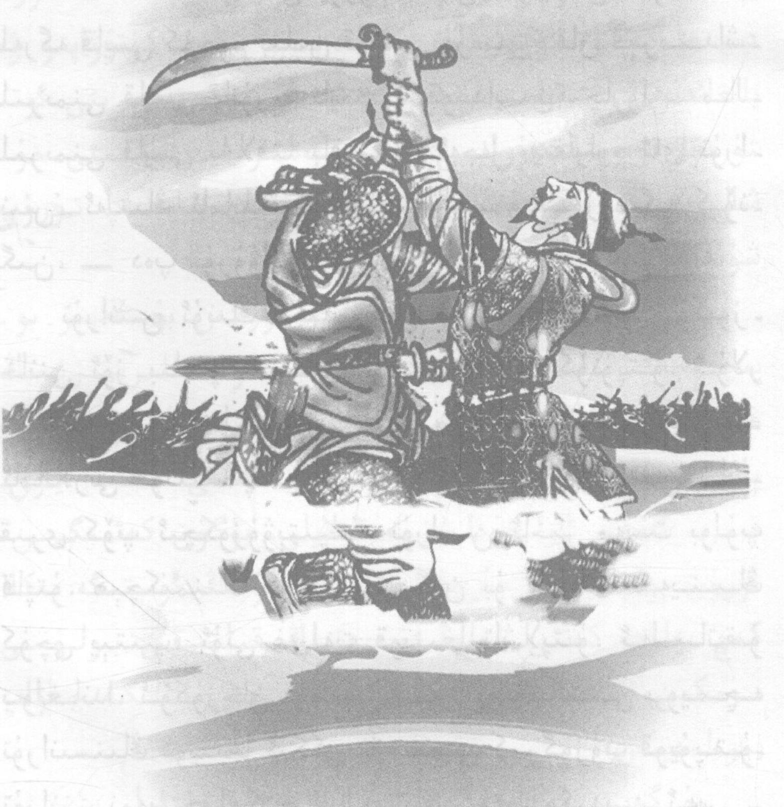

غەزەپتىن يېرىلغۇدەك بولغان تۇرانىس نائىلاج ئۆكۈزخاد-
ىنىڭ ئېتىنى مىنىپ، مەملىكىتىگە قاراپ قويۇندەك چې-
پىپتۇ، كۈن پاتاي دېگەندە ئۆز ئېلىگە يېتىپ بېرىپتۇ.
كۆرۈپتۇكى، ياۋلار ئۆكۈزخاننىڭ لەشكەرلىرى بىلەن بىر-
لىشىپ، تۇرانىسنىڭ نۇرغۇن يەرلىرىنى ئاللىقاچان بې-
سىۋاپتۇ. تۇرانىس شۇندىلا ئۆزىنىڭ ئالدانغانلىقىنى بىلىپ-
تۇ - دە، چاچلىرىنى يۇلۇپ نالە قىپتۇ، يۈز - كۆزلىرد-
ىنى تاتىلاپ قانغا بويايتۇ، ئالماس قىلىچىنى قىنىدىن سۇ-
غۇرۇپ، دۈشمەن توپىغا ئۆزىنى ئۇرۇپتۇ. مىڭلىغان دۈشمەن-
ىنىڭ تېنى جېنىدىن جۇدا بوپتۇ، لېكىن تۇرانىس ئۇلارنى
قىرىپ تۈگىتىپ بولالماپتۇ، ئاخىر مىڭ يېرىدىن يارىلىد-
ىنىپ، ئوردىغا چېكىنىپ كىرىۋاپتۇ. بۇ چاغدا ئۇنىڭ خو-
تۇنى ئېغىرئاياغ بولۇپ، ئوردا قورۇقچىلىرى ئۇنى جان تىكىپ
قوغداۋاتقانىكەن. شاھ تۇرانىس خوتۇنىغا شۇنداق دەپتۇ:
— ئېسىڭدە بولسۇنكى، بىزنى دۈشمەن يەڭمىدى، قې-
رىنداشىمىزنىڭ ساتقۇنلۇقى يەڭدى. ياۋنىڭ بىزگە كۈچى
يەتمەيتتى، ئاسىي پەيدا قىلغان بوشلۇق تەختىمىزنى
غۇلاتتى. ئەگەر ئامان بولساڭ، پەرزەنت - ۋارىسىمغا ئېيتد-
قىن، ئۇ قىساس ئۈچۈن ياشىسۇن. ئالدى بىلەن مۇناپىقنى
يەر يۈزىدىن يوقاتسۇن، — دەپتۇ - دە، «ئاھ پەلەك» دەپلا
جان ئۈزۈپتۇ. دۈشمەنلەر ئوردىنى ئىشغال قىپتۇ. ياۋ جە-
سۇر تۇرانىسنىڭ جەسىتىنى سازايى قىلىپ، ئۆز غەلىبىسد-
دىن تەنتەنە قىلىشىپتۇ، تۇران شاھىنىڭ خوتۇنىنىمۇ چېپىپ

تاشلىماقچى بوپتۇ. بۇ چاغدا ئۆكۈزخان ئارىلىشىپ:

— ئۇنىڭ يەڭگىشىگە يول قويۇڭلار، تۇرانىسنىڭ نەسلىدىن دۇنياغا ئېسىل بىر جان تۆرىلىدۇ. ئۇنى پۇتىمىزغا پۇت، قولىمىزغا قول قىلىۋالساق، ھەرقانداق تەھدىتكە ئۇچرىمايمىز، — دەپتۇ.

ئۇزۇن ئۆتمەي خانىش بوشىنىپتۇ، ئۇ ناھايىتى ساغلام بىر ئوغۇل تۇغۇپتۇ. تۇرانىسنىڭ ئۆلۈم ئالدىدا «ئاھ پەلەك» دېگەنلىكىنى ئەسلەپ، ئوغلىغا «ئاھپەلەك» دەپ ئىسىم قويۇپتۇ. ئۆكۈزخان ئۇنى ئۆز تەربىيىسىگە ئېلىپ چوڭ قىپتۇ. دەرۋەقە، ئاھپەلەك دادىسى تۇرانىستىن قېلىشمىغۇدەك پالۋان بولۇپ يېتىشىپتۇ. ئۇ ئون يەتتە ياشقا كىرگەندە نامى جاھانغا تارقىلىشقا باشلاپتۇ. ئۆكۈزخان ئۇنى ئوردا لەشكەرلىرىنىڭ مەشقاۋۇلى قىلىپ قويۇپتۇ. ئۇ لەشكەرلەرگە جەڭ ماھارىتى ئۆگىتىۋاتقان كۈنلەرنىڭ بىرىدە، ئۆكۈزخاننىڭ ھۇزۇرىدىكى تۇرانىسنىڭ ئالماس قىلىچى غايىب بولۇپ كېتىپتۇ. ئۆكۈزخان بۇنى ئاھپەلەك ۋە ئۇنىڭ ئانىسىدىن كۆرۈپ، ئۇلارنى نەزەربەند قىلىپ قويۇپتۇ. ئاھپەلەك بۇ ئالماس قىلىچنىڭ خاسىيىتىنى ۋە بولۇۋاتقان ئىشلارنى چۈشەنمەي، ئانىسىدىن سوراپتۇ. ئانا ئۇنىڭغا تۇرانىسنىڭ ۋەسىيىتىنى يەتكۈزۈپ:

— سېنىڭ ئاتاڭ ئۆكۈزخان ئەمەس، بەلكى ئۆز مەملىكىتىنىڭ مەرھۇم شاھى تۇرانىس. ئۆكۈزخان ئەلنىڭ ئاسىيسى ۋە ئاتاڭنىڭ قاتىلى. ئالماس قىلىچ ئاتاڭنىڭ

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

ئۆمۈرلۈك ھەمراھى ئىدى ، ئۆكۈزخان مىنىۋاتقان ئارغىماق ئاتاڭنىڭ قانىتى ئىدى. سەن جەزمەن ئالماس قىلىچنى تېپىشىڭ ۋە ئارغىماقنى قولغا چۈشۈرۈپ، ئاتاڭنىڭ ۋە ئەلنىڭ قىساسىنى ئېلىشىڭ كېرەك، — دەپتۇ. بۇلارنى ئاڭلاپ ئاھپەلەكنىڭ قەلبىدە قىساس يالقۇنى پەيدا بوپتۇ، ئەمما ئۆزى يالغۇز دۈشمەنگە تاقابىل تۇرغىلى بولمايدىغانلىقىنى چۈشىنىپ پۇرسەت كۈتۈپتۇ.

ئۇ بىر كۈنى ئانىسىغا شۇنداق دەپتۇ:

— ئى ئانا، مەھكۇملۇقنىڭ ھاقارىتىگە چىدىغۇچىلىكىم قالمىدى. ئۆكۈزخان مېنى قېرىنداشلىرىمغا قۇش قىلىپ سالماقچى، قېرىنداشلارنىڭ قېنىدا يۇزۇمنى يۇغۇچە ئۆلگىنىم مىڭ ئەلا. بۇ قەپەستىن چىقىپ كېتەيلى. سەرسان بولۇپ كەتكەن قېرىنداشلىرىمنى يىغىپ، ئەل قىساسىنى ئادا قىلاي.

ئانا ئوغلىنىڭ سۆزلىرىدىن سۆيۈنۈپ، ئۇنى باغرىغا بېسىپتۇ. ئۇلار تۈن يېرىمىدا ئوردىدىن قېچىپ چىقىپ، كۈنپېتىشقا قاراپ يول يۈرۈپتۇ. يەتتە كۈندىن كېيىن تىلسىم شەھىرىگە يېقىنلىشىپتۇ. ئاھپەلەك ئانىسىنى سىرتتا قالدۇرۇپ، شەھەرنى كۆزەتكىلى بېرىپتۇ. قەلئە دەرۋازىسىدىن كىرسە، ئالتە دىۋە يېنىغا بىردىن شەمشەرنى تىكلەپ قويۇپ ئۇخلاپ ياتقۇدەك. شەھەر ياپيېشىل ئورمانلار بىلەن قاپلانغان، يېشىللىق ئىچىدە ھەر خىل ھايۋانلار ئوتلاپ يۈرگۈدەك. ئۇ بۇنىڭ دىۋىلەرنىڭ ماكانى

ئىكەنلىكىنى بىلىپتۇ، شۇنداقتىمۇ يول ئۈزۈۋېلىشقا بىرەر ـ ئىككى كېيىك ئۆۋلىۋېلىش ئۈچۈن ئىچكىرىلەپ كىرىپتۇ. ئىنسان ھىدىنى ئالغان دىۋىلەر بىردىنلا ئويغىنىپ ئۇنىڭغا ھۇجۇم قىپتۇ. ئۇ دىۋىلەر بىلەن كۆپ پاتقۇچە ئېلىشىپتۇ. ئاخىر ئاھپەلەك ھەممە دىۋىنى ئۆلتۈرۈپ، جەسەتلىرىنى سۇيى قۇرۇغان بىر قۇدۇققا تاشلاپتۇ. دەل شۇ چاغدا ھاۋا گۈلدۈرلەپ، بوران چىقىپ، قۇم ـ شېغىل يېغىشقا، يەر تەۋرەپ، ئالەم ئۆڭ ـ تەتۈر چۆرگىلەشكە باشلاپتۇ. ئاھپە ـ لەك نېمە بولغانلىقىنى ئاڭقىرىپ بولغۇچە، ئاسماندىن بەھەيۋەت بىر دىۋە چۈشۈپ كەپتۇ ـ دە، ئاھپەلەككە خىتاب قىپتۇ:

— ئەي باتۇر يىگىت، ئەلمىساقتىن بېرى بۇ ماكانغا ئىنسان زاتى ئاياغ بېسىشقا جۈرئەت قىلالمىغانىدى، سەن يۈرىكىڭنى قاپتەك قىلىپ كەپسەن ۋە ئالتە قېرىندىشىمـ ـنىڭ جېنىغا زامىن بوپسەن. مۇشۇ گۇناھىڭ ئۈچۈن تېنىڭنى مىڭ پارە قىلىۋەتسەممۇ ئازلىق قىلىدۇ. لېكىن، ئالدى بىلەن نامىڭنى بىلىپ قويايكى، سەن نەدىن كەلگەن، قايسى پالۋاننىڭ پۇشتىسەن؟ ئېيت!

— بۈيۈك ئېلىمنىڭ ئەل ئاتىسى تۇرانسىنىڭ ئوغلى ئاھپەلەكمەن، — دەپتۇ ئاھپەلەك دىۋىلەر باتۇرىغا مەردانە قاراپ.

— ئادەملەرنىڭ ئادىمى تۇرانسىنىڭ قىلىچى قولۇمدا تۇرۇپتۇ. بۇ قىلىچ بىلەن بىر ئەمەس، مىڭ جېنىڭ بول ـ

سىمۇ يەر چىشلىتەلەيمەن. سەن قانداق بولۇپ تۇرانسىنىڭ پۇشتى بولىسەن؟ — دەپ سوراپتۇ دىۋە. ئاھپەلەك ئۆزىنىڭ راستىنلا تۇرانسىنىڭ ئوغلى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ دىۋىنى ئىشەندۇرۇپتۇ ۋە سوراپتۇ:

— ئەي دىۋىلەرنىڭ باتۇرى، بۇ قىلىچنى قەيەردىن ئالدىڭ؟ ئەجەبا ئاتامنىڭ قىلىچى بىلەن مېنى ئۆلتۈرمەك-چىمۇسەن؟

— مەن بۇ قىلىچنى ئۆكۈزخانىنىڭ ئوردىسىدىن ئوغرىلىۋالغان، — دەپتۇ دىۋە.

— ئۇ راستىنلا ئاتامنىڭ قىلىچى بولسا، ساڭا تىغ تەگلىمەي ئەل بولىمەن. ئالدى بىلەن قىلىچنى كۆرۈپ با-قاي، — دەپتۇ ئاھپەلەك ھىيلە ئىشلىتىپ. دىۋە ئاھپە-لەكنى كىچىك كۆرۈپ قىلىچنى بېرىپ، ئۇنىڭ ئاتىسى تۇرانىس ئۇچۇن كۆز يېشى قىلىشنى كۇتۇپتۇ. ئاھپەلەك قىلىچنى قولىغا ئېلىپ، بىسىدا ئاتىسىنىڭ نامىنى كۆرۈپتۇ - دە:

— بۇ راستىنلا ئاتامنىڭ ئالماس قىلىچى ئىكەن، — دەپتۇ ئاھپەلەك شادلىنىپ، — بىراق بۇنى ئەمدى ساڭا قايتۇرۇپ بېرەلمەيمەن. بۇ مەن ئۇچۇن ئۆمۈرلۈك تەۋەر-رۇك. بۇنىڭ بىلەن ئۆكۈزخانىنىڭ جېنىنى ئالىمەن، رەقىب-لىرىمنىڭ قېنىنى تۆكىمەن. ساڭا رەھمەتتىن باشقا سۆزۈم يوق، جان كېرەك بولسا، يولۇڭغا ماڭ.

دىۋىنىڭ غەزەپلىرى تېشىپ، بوراندەك ئېتىلىپتۇ.

ئۇلار ئىككى ئاش پىشىم ئىلىشىپتۇ. ئاھپەلەك ئىغىر يا-
رىلانسىمۇ، ئىنسانغا خاس پاراستىگە تايىنىپ دۇنىنى يې-
ڭىپتۇ، ئۇنىمۇ ھىلىقى سۇسىز قۇدۇققا تاشلاپتۇ. ئاندىن
قەلئەدىن چىقىپ، ئانىسىنى تىلسىم شەھەرگە باشلاپ ئە-
كىرىپتۇ ۋە دىۋىلەرنىڭ ھەشەمەتلىك ئوردىسىغا ئورۇنلاش-
تۇرۇپتۇ. ئاھپەلەكنىڭ يارىسى ساقايغۇچە ئۇلار شۇ يەردە
بىر مەزگىل تۇرۇش نىيىتىگە كەپتۇ. شۇنىڭدىن كېيىن
ئاھپەلەك ھەر كۈنى سەھەر ئوۋغا چىقىپ كېتىپ، كې-
يىك، جەرەن ئوۋلاپ قايتىپ كېلىدىكەن. كۈنلەر شۇ تەرز-
دە ئۆتىۋېرىپتۇ. ئوردا ئەتراپىدىكى ھايۋانلار بارغانسېرى
ئازلاپ قاپتۇ. ئاھپەلەك تېخىمۇ يىراققا بېرىپ ئوۋ قىلىش-
قا باشلاپتۇ. شۇنىڭ بىلەن ئاھپەلەك بىر چىقىپ كەتسە،
بەزىدە ئىككى - ئۈچ كۈندە قايتىپ كېلىدىغان بوپتۇ.
بىر كۈنى يالغۇزلۇقتىن زېرىكىپ قالغان ئانا كونا
قۇدۇق بېشىدا ئولتۇرۇپ، ئۆز - ئۆزىگە: «يالغۇزلۇق جې-
نىمدىن ئۆتتى. ئەگەر ئېرىم تۇرانىس ھايات بولغىنىدا
كۆڭلۈم بۇنچە پەرىشان بولمىغان، ئۆمرۈم بۇنداق مەنىسىز
ئۆتمىگەن بولاتتى. بۇ تەنھالىق ئازابىدىن مېنى كىممۇ
قۇتقۇزار؟» دەپ ئاھ ئۇرۇپتۇ. شۇ ئەسنادا قۇدۇق ئىچىدىن
شۇنداق سادا كەپتۇ:
— ئەي ئۇلۇغ تۇرانىسنىڭ ساھىبجامالى، خۇدانىڭ
ھەققى - ھۆرمىتى ئۈچۈن ماڭا بىر ياخشىلىق قىلغىن،
ئۇنىڭ بەدىلىگە ھەممە ھاجەتلىرىڭنى راۋا ئەيلەيمەن،

جىمىكى غەملىرىڭنى يوق قىلغايمەن...

ئايال چۆچۈپ قارىسا، دىۋىلەرنىڭ باتۇرى قۇدۇقتا ھالسىراپ ياتقۇدەك. ئايالنىڭ ئۇنىڭغا رەھمى كەپتۇ ۋە دىۋىنى كۆڭلى خالاپتۇ. ئۇنى قۇتۇلدۇرۇپ، ئۆز ھەۋىسىنى بېسىش نىيىتىگە كېلىپ:

— سېنى قانداق قىلسام، بۇ يەردىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقالايمەن؟ — دەپ سوراپتۇ. دىۋە دەپتۇ:

— نىيىتىڭ شۇ بولسا، ئوردىنىڭ ئارقىسىغا ئۆتكىن، ئۇ يەردە قىرىق بىر ھۇجرىنى كۆرىسەن. قىرىق بىرىنچى ھۇجرىغا كىرسەڭ، بىر دۇلدۇل بار. ئۇنىڭ بوينى ئالتۇن زەنجىر بىلەن باغلانغان. دۇلدۇلنى ئېلىپ چىقىپ، زەنجىرنى ماڭا تاشلاپ بەرسەڭ، ئۇ مېنى قۇتۇلدۇرالايدۇ.

ئايال ئۇنىڭ دېگىنى بويىچە قىپتۇ. دىۋە ئۆلۈم گىردابىدىن قۇتۇلۇپتۇ. ئۇلار بىر - بىرىگە مېھرىبانلىق كۆرسىتىپتۇ. دىۋە ئاھپەلەك ھەر قېتىم ئوۋدىن قايتقاندا يوشۇرۇنۇۋالىدىغان، ئوۋغا چىقىپ كەتكەندە ئايالنىڭ ھۇجرىسىدا تۈنەيدىغان بوپتۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇزۇن ئۆتمەي ئايالنىڭ بويىدا قاپتۇ. بۇنى ئاھپەلەك زادىلا سەزمەپتۇ.

ئاھپەلەك ئوۋغا چىقىپ كەتكەن بىر كۈنى ئۇنىڭ ئانىسى بىر ئوغۇل تۇغۇپتۇ. دىۋە بۇنىڭدىن ھەم چەكسىز سۆيۈنۈپتۇ، ھەم ئاھپەلەكنىڭ بىلىپ قېلىشىدىن قاتتىق ئەنسىرەپ، ئايالدىن بالىنى قانداق قوغداپ قېلىش توغرۇلۇق مەسلىھەت سوراپتۇ.

— باليمىزنى يولۋاس تېرىسىگە يۆگەپ، ئوغلۇمنىڭ
ئۆتەر يولىغا قويۇپ كەلگىن، ئاھپەلەك ئۇنى چوقۇم قاي-
تۇرۇپ ئەكېلىدۇ، — دەپتۇ ئايال. دىۋە ئۇنىڭ دېگىنى بو-
يىچە قىپتۇ. دېگەندەك ئاھپەلەك ئۇۋدىن قايتىپ كېلىۋې-
تىپ يول ئۈستىدە ئىڭراپ ياتقان بىر بوۋاقنى ئۇچرى-
تىپتۇ. بۇنى خۇدانىڭ بىرگە قىلغان ئىلتىپاتى، دەپ
چۈشىنىپ قويىنىغا سېلىپ ئەكەپتۇ - دە، ئانىسىغا شۇنداق
دەپتۇ:
— ئانا، بۇ نارەسىدىنى تەڭرىمىز سېنىڭ زېرىكىشىڭ-
نى بېسىش ئۈچۈن پەرىشتىلەردىن ئەۋەتىپتۇ. ئۇنى بې-
قىۋالايلى ۋە تەڭرى يولىدا جان پىدا قىلغۇچىغا ئايلان-
دۇرايلى.
ئانا ھەيران بولغان بولۇپ تەڭرىگە ۋە ئوغلىغا مەدھى-
يە ئوقۇغان بوپتۇ، بوۋاقنى باغرىغا بېسىپ سۈت بېرىپتۇ.
ئۇنىڭغا «يەرمىش» دەپ ئىسىم قويۇپتۇ. يەرمىش ناھايىتى
كۈچتۈڭگۈر چوڭ بولۇپ، ئاكىسى ئاھپەلەكتىن ئەقىل -
پاراسەت ۋە ماھارەت ئۆگىنىپتۇ. ئۇ يەتتە ياشقا كىرگەندە
ئاكىسى بىلەن بىرگە ئوۋغا چىقىپ، كېيىك - جەرەن
ئوۋلىيالايدىغان بوپتۇ. تاكى شۇ چاغقىچە ئانىسى ئۆزىنىڭ
دىۋە بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى ۋە يەرمىشنىڭ كېلىپ چى-
قىشىنى ئاھپەلەكتىن يوشۇرۇپتۇ. بىر كۈنى ئاھپەلەك ئا-
نىسىغا:
— ئانا، كۆرۈپ تۇرۇپسەن، يارىلىرىم سەللىمازا سا-

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com